

toda še vedno je čil in krepak. — Da se ohrani naš narod čil in zdrav, si je stavilo „Slov. plan. društvo“ nalogo, vabiti v gore posebno one, katerim primanjkuje telesnega gibanja, da si v planinah krepke telo in duha. To nalogo tudi vestno izvršuje; zato je tudi uspeh dober. Cele množice izletnikov se vračajo ob nedeljah in praznikih v mesta. Nasrkali so se svežega planinskega zraka in nekako pomlajeni gredo drugo jutro na delo. — „Slov. plan. društvo“ si pa tudi lahko šteje v zaslugo, da neti in goji narodno zavest. Obrnilo je svojo pozornost ravno na one kraje, kjer preti zlasti v novejšem času slovenstvu velika nevarnost: na gorenjske kraje. V to le en dokaz. Rodoljubi na Jesenicah so kmalu spoznali, da je „Sl. plan. društvo“ močen branik proti nemškemu nasilstvu. Ker Nemci napenjajo zlasti v zadnjem času vse moči, da bi ponemčili Gorenjsko dolino, so urno slovenski narodnjaki ustanovili kranjsko-gorsko podružnico, dobro vedoč, da je močen jez proti nemškemu navalu. Ako bodo vsi rodoljubi podpirali mlado, pa čvrsto podružnico in složno delovali, bo Slovenec trdno stal na svojih tleh. Stolp na mogočnem Triglavu, delo dičnega hriboolazca župnika Aljaža, bo vedno pričal, da prebiva v njegovem podnožju krepak rod, ki se ne umakne nikomur.

„Slov. plan. društvo“ pa goji tudi znanost. Že deveto leto izdaja mesečnik „Planinski Vestnik“, v katerem nas seznanja z domačimi in tujimi kraji in bogati slovensko slovstvo zlasti s potopisi, s slovstveno stroko, ki se je poprej le malo gojila med nami.

Vse to, kar smo omenili, nam jasno dokazuje, da je „Plan. društvo“ res društvo, ki deluje med narodom in za narod. Zato mu želimo ob njegovi desetletnici, naj se vedno krepkeje razvija, naj izvede srečno vse svoje lepe načrte in naj dobi 10.000 članov, katere mu je v spominski knjižici „Po desetih letih“ sestavitelj diagrama prisodil do druge desetletnice!

O hrvaških in srbskih narodnih pesmih je priobčila florentinska „Rassegna Nazionale“ lepo razpravo B. Mitrovičeve. Pisatelj pravi, da se dadó zasledovati hrvaške narodne pesmi do XII. stoletja. A šele v zadnjih stoletjih so jih začeli zbirati; mnogo folkloristov se je bavilo ž njimi, zlasti Vuk Stefanović Karadžić, ki jih je razdelil v epske in v lirične pesmi. Najstarejše epske pesmi se bavijo z bajeslovjem; za njimi prihajajo one, ki hranijo spomin na pravadne narodne dogodke. V drugo dobo spadajo one, ki opevajo zgodovinske dogodke, zlasti boje srbskih kraljev Nemanjičev. Tretja doba obsega pesmi, ki pripovedujejo o bojih med kristjani in Turki; v tej dobi se opeva najbolj kraljevič Marko, potem hajduki in uskoki, ki so se od konca XVI. do XVIII. stoletja borili s sultanovimi tolpmi. Tudi zadnja doba srbskega epskega pesništva je bojevitá: njena junaka sta Črni Jurij in Miloš Obrenović,

borivca za srbsko svobodo. Lirične pesmi so se pa večinoma ohranile v spominu ženskih in otrok ter opevajo rodbinske dogodke.

Razvoj češko-slovanskega časnikarstva v preteklem stoletju mora vsakoga presenetiti. S takim razvojem se ne more ponašati noben drug narod. V dokaz navajamo samo nekoliko števil. L. 1820. so Čehi imeli 13 časnikov, l. 1830. — 14; 1840 — 18; 1848, 1849 — 35; 1850 (v dobi absolutizma) 16; 1870 — 195; 1890 — 457; 1894 — 528. In sedaj se izdaja 752 češko-slovanskih časnikov, in sicer:

na Češkem	509 s 34 prilogami
na Slovaškem	28 z 2 prilogami
na Moravskem in v Šleziji	132 z 8 prilogami
na Dunaju	10
v Nemčiji	2
v Parizu	1
v Ameriki	70

Kogar stvar bolj zanima, naj si naroči zanimivo pisano knjižico: „České časopisectví XX. věku.“ Sestavil Vojta Kudlata-Proboštů. Praha 1903. 97+VIII. str.

Letsko slovstvo je izgubilo enega svojih najpridnejših književnikov. Umrl je Leršis Puškaitis, ki je izdal 6000 ljudskih pravljic in pesmi. Spisal je tudi več povesti iz ljudskega življenja.

Tiskarna znanstvene akademije v St. Peterburgu je začela izdajati zbirko kitajskih del. Prva knjiga te vrste je rusko-kitajski besednjak.

Gogolj je zdaj jako popularen na Ruskem. Od l. 1902. ima vsakdo pravico natiskovati njegova dela, in to pravico so ruski zalagatelji takoj začeli izrabljati. V St. Peterburgu je že izšlo 1,136.000 izvodov Gogoljevih del, in ako prištejemo še izdaje v drugih ruskih mestih, lahko cenimo število teh izvodov na dva milijona.

Ivanov gaj v spomin Ivana P. Kotlarevskega. V „Poltavskih gub. Vedomostih“ (št. 258) je gospod Vasilenko izdal oklic, naj bi se sestavil odbor, ki bi zbiral prostovoljne doneske, s katerimi bi se kupila nasproti domu Kotlarevskega v Poltavi ležeča gora in — pač po vzgledu Tarasove gore pri Kijevu v spomin največjega maloruskega pesnika Tarasa Ševčenka, in starih hetmanskih in kozaških mogil in kurhanov, — napravila gora in gaj Kotlarevskega. Ivan Kotlarevski (rojen 1769, umrl 1838.) je obuditelj maloruskega slovstva in eden izmed največjih maloruskih pisateljev. Njegovo največje delo „Eneida“, v katerem biča v travestiji Virgilijeve Eneide duhovito in ognjevitó napake maloruskega plemstva in ljudstva, in ki pomeni začetek maloruskega slovstva, je izšlo l. 1798. Leta 1898. so praznovali Malorusi